



JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Kristjan Tuul
Advokaadibüroo Namm
kristjan.tuul@abnamm.ee

Teie 03.09.2026

Meie 21.09.2026 nr 10-4/6379-2

Vastus

Lugupeetud Kristiina Lee
Lugupeetud Kristjan Tuul

Pöördusite Justiits- ja Digiministeeriumi poole 03.09.2026 kirjaga seoses pärimisseaduse § 143 lg 1 tõlgendamisega. Justiits- ja Digiministeerium käsitab Teie kirja selgitustaotlusena, millele vastamist reguleerib märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadus (MSVS). MSVS §-st 3 tulenevalt on Justiits- ja Digiministeeriumil kohustus anda selgitusi Justiits- ja Digiministeeriumi poolt väljatöötatud õigusaktide, nende eelnõude ja asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse kohta (õigusalased selgitused). Õigusalaste selgituste andmisega on tegemist siis, kui selgitatakse mingi konkreetse seaduse, konkreetse paragrahvi, konkreetse lõike, konkreetse punkti sisu ja tähendust.

Kirjas esitate järgmised küsimused:

1. Mida tähendab PärS § 143 lõikes 1 kasutatud mõiste „pärandvara väärtus“?
2. Kas PärS § 143 lõige 1 sätestab üksnes pärija vastutuse rahalise ülempiiri või tähendab see ühtlasi, et pärandvaraga seotud kohustusi võib täita üksnes pärandvara hulka kuuluva vara arvel?
3. Milline oli PärS § 143 lõike 1 kujunemislugu ja seadusandja eesmärk, kui varem kehtinud pärimisseaduses sätestatud pärija oma vara arvel vastutusest vabastamine asendati kehtivas seaduses vastutuse piiramisega pärandvara väärtuseni?
4. Kas seadusandja teadlik eesmärk oli minna pärandvara ja pärija isikliku vara eraldamisel põhinevalt vastutusmudelilt üle mudelile, mille korral vastutab pärija pärandvara väärtuse ulatuses ka oma isikliku varaga? Kui see oli seadusandja eesmärk, palume viidata vastavatele eelnõu seletuskirja, menetlusmaterjalide või muude ettevalmistavate dokumentide osadele.

Kuigi pärimine on üldõigusjärglus ja pärimise korral kaks varamassi, pärandaja ja pärija omad, teatud määral segunevad, on võimalik neid vajadusel siiski õiguslikult lahus hoida. PärS § 131 lg 3 kohaselt peab pärija täitma kõik pärandaja kohustused oma varast, välja arvatud juhul, kui ta oma vastutust piirab, seda siis pärandvara inventuuri või pankroti korral. Sellest sättest tuleneb, et räägitakse kahest varamassist, pärandvarast ja pärija varast ja eelkõige just varast, mitte pärandvara väärtusest.

Pärija vastutuse piiramisega (inventuur) püütakse hoida need kaks varamassi ja nendega seotud võlausaldajad õiguslikult lahus. Pärandvara hulka kuuluvate nõuete eest võib vastutada nii pärandvara kui pärija isiklik vara, kuid kui pärija oma vastutust piirab, vastutab üksnes pärandvara¹. Selle seisukoha põhjal võib öelda, et räägitakse pärandvarast ja pärandvara hulka kuuluvate nõuete eest vastutab pärija inventuuri tegemise korral üksnes pärandvara hulka kuuluva varaga.

Kirjas toote välja Susann Liini seisukoha analüüs-kontseptsioonis „Pärandvara pankrot“, et seadusandja soov oli piirata pärija vastutust inventuuri korral arvestuslikult pärandvara ja pärija isikliku vara masse eraldamata ja pärija vastutus on peale inventuuri piiratud üksnes pärandvara väärtusega, mitte

¹ Tiina Mikk. Pärimisõigus, 2.täiendatud trükk, lk 118-119.

pärandvara esemetega ja tegemist oli 01.01.2009 kehtima hakanud nn uue pärimisseaduse kontseptuaalse muudatusega võrreldes varasemaga.

Samas analüüs-kontseptsioonis toob Susann Liin aga ka välja, et sellist kontseptsioonimuudatust pärimisseaduse seletuskirjas ei põhjendata ega selgitata. Lisaks leiab ta, et pärandvara pankrotimenetluse tagajärg peaks olema pärija vastutuse piiramine pärandvarasse kuuluvate esemetega, muidu ei oleks võimalik pankrotivara üldse paika panna². Inventuuri ja pärandvara pankroti tagajärjed võiksid pärija vastutuse piiramise osas olla sarnased.

PärS §-i 143 täiendati seoses pankrotiõiguse revisjoniga lõigetega 4, 4¹ ja 5 (jõustusid 01.07.2022), mis täpsustavad pärija vastutust pärandvara pankroti korral. Nendes sätetes räägitakse samuti pärandvarast, mitte pärandvara väärtusest ning lg 4¹ kohaselt ei rahuldata pankrotivõlausaldajate nõudeid pärija isikliku vara arvelt. Eelnevast võib järeldada, et kogu PärS §-s 143 on mõeldud siiski pärandvara kui vara kogumit, millest nõudeid rahuldatakse, mitte pärandvara arvestuslikku väärtust, mis võib kaasa tuua pärandvara suhtes olevate nõuete rahuldamise ka pärija varast.

Ka pärimisseaduse seletuskirjast ei nähtu, et 01.01.2009 jõustunud uue pärimisseadusega oleks pärija vastutuse osas tehtud põhimõtteline muudatus, sellekohast infot seletuskirjas ei ole. PärS § 143 kohta on välja toodud, et üleskutsemenetluses tähtaegselt esitamata nõuete eest vastutab pärija pärast inventuuri üksnes pärandvara ulatuses, mis on muude kohustuste täitmisest üle jäänud, üksnes ulatuses, milles temale üle läinud pärandvara on veel säilinud³. Nii sellest, kui eelnevalt välja toodust saab järeldada, et PärS § 143 lg 1 pärandvara väärtust kui pärija vastutuse piiri saab mõista kui pärandvara kogumit ja juhul, kui inventuur on nõuetekohaselt läbi viidud, vastutab pärija pärandvara kohustuste eest üksnes pärandvarasse kuuluva varaga, mitte enda varaga.

Justiits- ja Digiministeeriumi nimel juhin tähelepanu asjaolule, et MSVS alusel antud õiguslane selgitus ei tähenda seaduse ainuõige tõlgenduse kehtestamist ega ole kellelegi täitmiseks kohustuslik. Õigust mõistab Eesti Vabariigis põhiseaduse § 146 esimese lause kohaselt ainult kohus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maarit Puhm
nõunik

Maarit.Puhm@justdigi.ee

² Susann Liin. Pärandvara pankrot, lk 31.

³ 56 SE seletuskiri, elektrooniliselt kättesaadav [Eelnõud – Riigikogu](#), lk 28.